

Nonverbal Learning Disorder (NLD)

Hvad er NLD?

Hvordan får man diagnosen?

Hvordan får man hverdagen til at fungere?

Hvad med skolegang?

Hvad betyder det for familien?

Hvad er NLD?

Nonverbal Learning Disorder (NLD) er en medfødt udviklingsforstyrrelse. Det betyder ikke, at noget er gået i stykker eller slet ikke fungerer, men at man i nogle områder af hjernen bearbejder informationer på en anderledes måde end andre. NLD hører til på autismspektret, og kan minde om Aspergers syndrom. De autismerelaterede vanskeligheder kaldes også empatiforstyrrelser, og det er ofte dem, der volder de største problemer i hverdagen.

»Nonverbal« er et lidt forvirrende begreb, fordi man kan forledes til at tro, at børn med NLD har vanskeligheder med sproget. Faktisk er man typisk rigtig velfungerende på de sproglige områder, når man har NLD. Til gengæld har man svært ved mange af de ting, som ikke handler om sproget. Det gælder f.eks. hentydninger, kropssprog, tid og retningssans.

Børn med NLD er normalt begavede.

Overordnet set har de vanskeligheder på tre hovedområder:

1. Det visuelle

som gør, at det kan være svært...

- at finde vej
- at lære klokken
- at rydde op og sortere
- at tolke ansigtsudtryk og kropssprog

2. Det sociale

som gør, at det kan være svært...

- at forstå humor og ironi
- at skifte mening
- at leve sig ind i andres tanker og følelser
- at fornemme stemninger
- at forstå ens egen andel i konfliktsituationer
- at lære af sine fejltagelser.
- at holde til uventede ændringer
- at forholde til ukendte situationer

og at man nemt kommer til...

- at tolke bogstaveligt
- at misforstå andre
- at blive misforstået af andre
- at være mere godtroende og naiv

3. Det sansemotoriske

som gør, at det kan være svært...

- at lære at cykle
- at tage jakke på eller binde snøreband
- at holde afslappet på en blyant
- at bedømme afstande

Hvordan opdages NLD?

Tit er det et øget antal konflikter eller problemer i kontakten til jævnaldrende, der vækker omgivelsernes bekymring. Andre gange er det store indlæringsvanskeligheder, der vækker mistanken. Det gælder især i matematik, som specielt i de højere klasser stiller krav til de ikke-sproglige evner.

Hvorfor er tidlig opsporing så vigtig?

Oftentimes har børn med NLD så udtalte symptomer, at det kan være svært for omgivelserne at forstå, at der er behov for særlig indsats. Hvis man som lille har sproglige styrkesider, vil man typisk blive misforstået som ualmindeligt velbegavet. Men i takt med at kravene øges gennem opvæksten og skolegangen, bliver funktionsnedsættelserne tydeligere.

Sen diagnosticering skyldes desværre ofte, at børnene/de unge har nået at udvikle stressbelastnings-symptomer som angst, uro og søvnforstyrrelser. Så kan det komme på tale at få støtte eller behandling fra psykiatrien i en periode. Tidlig indsats gør en afgørende forskel. Når børn med NLD møder forståelse og får den rette hjælp og støtte, udvikler de sig ofte positivt og har fine muligheder for at få et godt liv.

Hvordan stilles diagnosen?

NLD er endnu ikke en anerkendt diagnose i Danmark. Det regner man dog med vil ske, når den nye diagnosemanual fra WHO kommer omkring 2012. Når betegnelsen NLD alligevel benyttes, er det fordi, den kan bruges til at forklare omverdenen, hvori vanskelighederne består. Formålet med en diagnose eller beskrivelse er at få en dokumentation for barnets vanskeligheder og behov, som så vil være styrende for den videre indsats i skolen og i hjemmet.

Diagnosen stilles efter en psykiatrisk eller psykologisk undersøgelse. Ofte henviser skolen eller børnehaven et barn til Pædagogisk Psykologisk Rådgivning (PPR), hvor man nogle gange allerede kan fastslå, at der er tale om NLD. Andre gange stilles diagnosen på en børnepsykiatrisk afdeling efter henvisning fra PPR eller familiens læge. I enkelte tilfælde udføres en psykologisk undersøgelse via en privatpraktiserende autoriseret psykolog, som kan være betalt af socialforvaltningen eller af familien selv.

Hvad med hverdagen?

I korte træk handler det om at lære at forstå barnet, respektere dets oplevelse af verden og indrette krav og rutiner ud fra dets forudsætninger. Hvis ens barn har svært ved at klare uforudsigelighed og skift, drejer det om at blive god til at forberede ham eller hende og sikre en høj grad af struktur og genkendelighed i hverdagen. Hverdagen skal passe til barnet – ikke omvendt. Hvis man har NLD, er man ligeså afhængig af støtte og forståelse, som man ville være af en kørestol, hvis man ikke kunne gå.

Det er vigtigt at holde øje med barnets stressniveau og selvtillid. Barnet med NLD har en lavere stresstærskel end andre, og det er vigtigt ikke at presse det over evne. Selvtillid kan opbygges ved hyppigt at give barnet mulighed for at bruge sine styrkesider. Denne tilgang er nødvendig, da det kræver ressourcer og selvtillid at finde energi til de ting, der er svære.

Børn med autismetilstande smittes let af andres humør, og derfor er det bedst at være forudsigelig og rolig. Hjemmet skal helst fungere som en tryk base, hvor man ikke kommer til kort, og hvor man kan få slappet af.

Hvad med skole?

Mange børn med NLD har gavn af at gå i en almindelig klasse, fordi de kopierer adfærd fra andre børn. I skoleregi er det nødvendigt at støtte barnet i forhold til at strukturere og organisere. Børn med NLD kan snildt gå igennem et helt skoleforløb uden at have lært klokken eller forstå et skema. Og at skrive lektierne op i en lektiebog kan være helt uoverkommeligt.

Det er også vigtigt at støtte barnet i frikvarterer og de mere ustrukturerede undervisningssituationer som idræt, billedkunst og emneuger. En del børn med NLD får dog behov for et mere specialiseret skoletilbud. Det ses oftere i de større klasser, hvor barnet kan få sværere ved at leve op til de faglige og sociale krav i den almindelige skole.

Hvad betyder det for familien?

Det er aldrig let at forholde sig til, at ens barn har et handicap. Det kan medføre oplevelser af tab og sorg og et meget stort pres på familien. Det kan også være svært for barnet eller den unge med NLD at acceptere, at der er ting, man har sværere ved end andre mennesker. Både for barnet og for familien kræver det ekstra ressourcer at klare udfordringerne. Derfor kan det være en ide at kontakte kommunen for at høre, hvilke muligheder der er for aflastning eller anden støtte til familien.

Presset er forståeligt nok størst på de familier, hvor der ikke sættes ind med støtte og forståelse på et tilpas tidligt tidspunkt. Passende vejledning gør derimod ofte familierne virkelig gode til at håndtere udfordringer og stress.

At snakke med barnet om NLD

Det er vigtigt at hjælpe barnet med at opnå en god forståelse for egne ressourcer og vanskeligheder. Det er selvforståelsen, der giver barnet muligheder for at udvikle redskaber til at håndtere eller kompensere for funktionsnedsættelserne.

Nogle forældre vil være fristet til at hemmeligholde diagnosen for at skåne barnet. Det er desværre et misforstået hensyn, da barnet selv vil have en meget sikker fornemmelse af, at det er anderledes. Det er dog vigtigt at fortælle om, hvad diagnosen betyder, på en måde og i et sprog, som er til at forstå, og som ikke er skræmmende. Når familier taler åbent og naturligt om funktionsnedsættelserne, opstår der tit en konstruktiv erkendelse af, at livet med NLD nok er anderledes, men derfor kan det sagtens være rigtigt godt.

Lær mere

NLD-gruppen har udgivet to lydbøger, som omhandler empatiforstyrrelser. Den første lydbog er en introduktion til empatiforstyrrelser hos børn og unge. Den anden tager fat på den dobbelte udfordring det er at have en empatiforstyrrelse og komme i puberteten.

Lydbøgerne er lavet i samarbejde med unge med funktionsnedsættelser, fagfolk og forældre. Man får indsigt i, hvad empatiforstyrrelse er og ikke mindst helt konkrete anvisninger til, hvordan man kan tackle situationer og dilemmaer på en god måde.

Lydbøgerne koster 139,- kr. pr. styk – se mere information om lydbøgerne og NLD på | www.nld-gruppen.dk |.

Vi arbejder pt. på en tredje lydbog om at være voksen med empatiforstyrrelse.

Rådgivning og kurser

På landsplan er der flere muligheder for at søge faglig, social, psykologiske og juridisk rådgivning. Her er nogle eksempler:

NLD-gruppen

er en pårørendeorganisation for familier og enkeltpersoner, der har NLD inde på livet. Vi arbejder især på at udbrede viden om NLD og yde støtte og vejledning til familier.

NLD-gruppen

Tlf. 25 21 92 18

| www.nld-gruppen.dk |

Email: | info@nld-gruppen.dk |

Landsforeningen Autisme

er en pårørendeorganisation med det formål at skabe de bedste vilkår for mennesker med Autisme Spektrum Forstyrrelse (ASF), herunder infantile autisme, Aspergers syndrom og NLD.

Landsforeningen Autisme

Kiplings Allé 42, 1. sal, 2860 Søborg

Tlf. 70 25 30 65, Fax 70 25 30 70

| www.autismeforening.dk |

E-mail: | kontor@autismeforening.dk |

Telefontid:

Mandag samt fredag kl. 19.00-12.00

Tirsdag kl. 16.00-19.00

Telefonrådgivning

v/socialrådgiver tlf. 70 25 30 68:

Mandag samt fredag kl. 19.00-12.00

Tirsdag kl. 16.00-19.00

Socialrådgiveren kan desuden kontaktes via mail

| social@autismeforening.dk |

Videnscenter for Autisme

Videnscenter for Autisme har til formål at fremme den faglige udvikling gennem systematisk indsamling, bearbejdelse og formidling af viden om autisme for dermed at bedre udviklingsbetingelserne og livskvaliteten for mennesker med autisme.

Telefontid:

Mandag – fredag kl. 9.00-12.00

Videnscenter for Autisme

Videnshuset, Kongevejen 256, 2830 Virum

Tlf. 45 11 41 91, Fax 45 11 41 85

| www.autisme.dk |

E-mail: | info@autisme.dk |

Center for Autisme

Center for Autisme er en selvejende institution med det formål at medvirke til at højne det faglige niveau i diagnosticering, undervisning og behandling af børn, unge og voksne med autisme.

Center for Autisme

Lauretsvej 14, 1. sal, 2880 Bagsværd

Tlf. 44 98 23 55, Fax 44 98 23 53

| www.centerforautisme.dk |

E-mail: | info@centerforautisme.dk |

Telefontid:

Mandag – fredag kl. 10.00-12.00

samt kl. 13.00-15.00

Telefonrådgivning for forældre og pårørende:

Tirsdays kl. 13.00-15.00

PsykologCompagniet

Privatpraktiserende autoriserede psykologer med speciale inden for autismeområdet. PsykologCompagniet udfører psykologiske undersøgelser af børn og voksne, afholder kurser og tilbyder støtteforløb og supervision.

PsykologCompagniet

Løngangsstræde 37B, 3.tv.

1468 København K.

Tlf. 33 33 02 55

| www.psykologcompagniet.dk |

E-mail: | mail@psykologcompagniet.dk |

Handi-Info (Århus Kommune)

Bibliotek og rådgivning. Udlåner bøger, pjecer, videoer og tilbyder generel rådgivning og vejledning på handicapområdet. På hjemmesiden kan du finde titler på relevante bøger.

Handi-Info

P. P. Ørumsgade 11, bygn. 3, 1. sal, 8000 Århus C

Tlf. 86 11 23 77, Fax 86 11 36 79

E-mail: | heho@fa.aarhus.dk |

DUKH – Den Uvildige Konsulent-ordning på Handicapområdet

Er du i tvivl om dine rettigheder i forhold til myndighederne, kan du kontakte DUKH og få gratis rådgivning.

DUKH

Banegårdspladsen 2, 2. sal, 6000 Kolding

Tlf. 76 30 19 30

| www.dukh.dk |

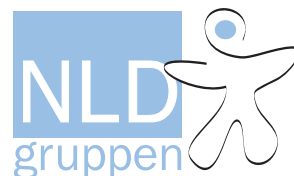
E-mail: | mail@dukhdk.dk |

Telefontid:

Mandag og fredag kl. 9.00-15.00

Tirsdag og torsdag kl. 9.00-17.00

Onsdag kl. 9.00-13.00

Indmeldelse i NLD-gruppen & Landsforeningen Autisme

Hvis du melder dig ind i NLD-gruppen, bliver du automatisk medlem af Landsforeningen Autisme og den kredsforening, du hører under.

Medlemskabet af NLD-gruppen er et familiemedlemskab. Det vil f.eks. sige, at begge forældre har ret til at deltage i kurser, generalforsamling og lign. aktiviteter, og hele familien kan deltage i familielejre og andre sociale arrangementer på samme medlemskab.

Medlemskabet af Landsforeningen og kredsforeningen er derimod personligt. Det vil sige, at den, der tegner medlemskabet kan deltage i arrangementer og generalforsamlinger.

Det koster 380 kr. pr. år at være medlem af NLD-gruppen og Landsforeningen Autisme.

Du kan også melde dig ind via vores hjemmeside på | www.nld-gruppen.dk |

Ja, jeg vil gerne være medlem af NLD-gruppen og Landsforeningen Autisme:

Navn: _____

Adresse: _____

Postnr. og by: _____

Telefon: _____

Mobil: _____

E-mail: _____

Jeg er i forvejen medlem af Landsforeningen Autisme

Jeg er forælder til: _____

pårørende til: _____

Navn: _____

født år: _____

Jeg har selv diagnosen _____

og er født år: _____

Jeg er fagperson _____

Andet _____

Kommentarer: _____

Blanketten sendes til:

Landsforeningen Autisme, Att. Sekretariatet, Kiplings Allé 42, 1. sal, 2860 Søborg
Hvis du ikke ønsker at klippe i bladet, kan du tage en fotokopi.

Kredsforeningen Bornholm:

Formand: Max KjærTlf. 56 96 41 55

Kredsforeningen Frederiksborg:

Formand: Allan Jensen.....Tlf. 44 95 80 72

Kredsforeningen Fyn:

Formand: Pernille SaxtrupTlf. 26 74 01 74

Kredsforeningen Færøerne:

Formand: Lea Wolles.....Tlf. +298 44 20 31

Kredsforeningen Grønland:

Formand: Ando Møller.....Tlf. +299 92 11 93

Kredsforeningen Herning:

Formand: Søren Dalgaard.....Tlf. 97 41 34 30

Kredsforeningen København/Frederiksborg:

Kontaktperson: Bjørg KjærTlf. 38 88 99 32

Kredsforeningen Nordjylland:

Formand: Jørn Poulsen.....Tlf. 98 15 32 42

Kredsforeningen Ribe:

Formand: Lone Jessen.....Tlf. 75 19 27 10

Kredsforeningen Roskilde:

Formand: Uffe Mohrsen.....Tlf. 43 90 19 56

Kredsforeningen Storkøbenhavn:

Formand: Torben Riis-NielsenTlf. 21 21 84 62

Kredsforeningen Storstrøm:

AS-repr.: Alice SeldalTlf. 54 77 06 14

Kredsforeningen Sønderjylland:

Formand: Annette Lund Dreyer.....Tlf. 74 47 15 80

Kredsforeningen Vejle:

Kollektiv ledelse, kontaktperson:
Inge FrisgaardTlf. 75 83 43 85

Kredsforeningen Vestsjælland:

Formand: Benny Chordt HansenTlf. 59 55 22 21

Kredsforeningen Viborg:

Formand: Peter K. Nielsen.....Tlf. 86 65 97 12

Kredsforeningen Århus:

Formand: Marianne BannerTlf. 86 12 25 19

Aspergerforeningen:

Kontaktperson: Aage SinkbækTlf. 46 32 31 67

NLD-gruppen:

Formand:
Katrine Hald KjeldsenTlf. 25 21 92 18
Karin Prætorius.....Tlf. 56 96 10 58

Efterskoleudvalg, Vest:

Kontaktperson: Winnie Skjødt.....Tlf. 31 26 86 81

Efterskoleudvalg, Øst:

Kontaktperson: Hanne VejeTlf. 54 17 79 60

Foreningen NLD-gruppen er en dansk, landsdækkende forening af mennesker, som har NLD inde på livet. De fleste af os er forældre til børn og unge med NLD, men vi har også unge og voksne medlemmer.

Vi arbejder på at udbrede kendskabet til NLD samtidig med, at vi fungerer som socialt netværk.

I NLD-gruppen bruger vi hinanden til mange ting; vi støtter hinanden, vi mødes, tager på kurser og lejrture og udveksler erfaringer.

I henhold til vores vedtægter arbejder vi med at indsamle viden om NLD, da der stadig forskes på området.

NLD-gruppen har et debatforum på nettet, hvor vi »snakker« sammen om løst og fast og kan stille spørgsmål til vores brevkassepsykolog m.m.

Du er meget velkommen til at kontakte os for yderligere oplysninger, indmeldelse eller råd og vejledning.

Medlemskab i NLD-gruppen koster kun 380,- kr. om året, beløbet dækker samtidigt fuldt medlemskab af Landsforeningen Autisme, hvorfra man modtager medlemsbladet 10 gange om året.

NLD-gruppen fungerer som udvalg under Landsforeningen.

Læs mere på | www.nld-gruppen.dk |

Udgivet af: NLD-gruppen & Landsforeningen Autisme
Formand: Katrine Hald Kjeldsen, Tlf. 25 21 92 18 • E-mail: formand@nld-gruppen.dk

Tekst: Katrine Hald Kjeldsen i samarbejde med Hanne Veje og Bo Hejlskov Jørgensen, PsykologCompagniet
Layout: Annette Lund Dreyer • Tryk: Als Offset ApS
Oplag: 4.000 stk. • 1. udgave: Marts 2007